

etiam apud philosophos non quidquid componit est pars; linea enim suo modo componit superficiem simul cum aliis partibus, quamvis illa non sit pars. Et substantia cum natura componit personam, quamvis non sit pars, sed modus vel terminus naturae. Sic ergo in proposito, nec divinitas, nec Verbum potest dici pars Christi, quia nomen partis ex vi sue significacionis dicit quid incompletum et imperfectius toto, et dependens aliquo modo ab alia parte. Unde Augustinus, lib. 3 Contra Maximin., c. 40: *Christus, ait, una persona est geminae substantiae, nec tamen Deus pars hujus personæ dici potest, alioqui Filius Dei, antequam acciperet formam serri, non erat totum.* Dices: hoc compositum Christus est quoddam totum; ergo constat ex partibus. Item, humana natura est una pars ejus; ergo divinitas erit altera. Respondet totum uno modo sumi, ut dicit relationem ad partes, et sic Christus, ut constans ex humanitate et divinitate, non est aliquod totum, quamvis ut homo possit dici totum, in quantum constat ex partibus essentialibus vel integralibus humanitatis. Alio modo dicitur totum, id est, quid completum et perfectum, quo modo Damascen., lib. 3 de Fide, c. 7, inter totum et perfectum non distinguit; et sic Christus est quoddam totum perfectum sine relatione ad partes, neque humanitas potest proprie dici pars, sed est una integra natura hujus compositi, altera vero est divinitas; et utraque appellari potest vere componens Christum, ut Patres loquuntur, et infra explicabo, nam componens latius patet quam pars, et non includit eas imperfectiones quas nomen partis indicat, ut declaratum est, et latius in disputatione dicetur.

7. *Objectio.* — *Responsio.* — *Perfectæ naturæ nūnquam uniuntur ad constitutionem alterius.* — Tertium argumentum D. Thomæ est: omne compositum est homogeneum ex componentibus; sed in Christo duæ naturæ componunt; ergo compositum erit aliqua natura, non persona. Responde negando maiorem; homo enim componitur ex anima et corpore, et tamen neque est anima, neque corpus. Sed potest urgeri argumentum, quia saltem ex naturis non videtur posse componi nisi natura, quia naturæ, ut sic, nihil dicunt quod perfineat ad constitutionem personæ; sed hic naturæ sunt quæ componunt; ergo. Hoc argumentum propono ad explicandam amplius illam minorem, et hanc compositionem. Advertendum est enim proxime ac for-

maliter non esse factam compositionem hanc ex una natura cum alia, sed ex subsistentia Verbi cum humana natura, ut latius in disputationibus dicemus; quia vero ipsa subsistentia Verbi intime ac simplicissime in se includit naturam divinam, consequenter factum est ut illæ duæ naturæ manserint conjunctæ in illa subsistentia, et e contrario ut persona Verbi ex duabus naturis composita permanserit. Hinc ergo ad argumentum respondetur distinguendo maiorem; quando enim duæ naturæ inter se, et una cum alia, proxime uniuntur ad quidpiam constituentem, tunc verum est proxime ac formaliter ex eis componi naturam, ut patet in compositione humanitatis ex anima et corpore; hoc autem modo nunquam uniuntur perfectæ naturæ, et ideo Christus non hoc modo componitur ex duabus naturis; at vero quando duæ naturæ uniuntur in una subsistentia, tunc non est necesse ut ex eis resultet una natura, sed una persona. Sed potest quis retorquare argumentum: quia, quando compositione non est ex homogeneis, nunquam terminus compositionis est ejusdem rationis cum altero componentium, ut patet in dicto exemplo de humanitate composita ex corpore et anima, et idem est in omnibus similibus; sed in hac compositione proxima componentia sunt persona Verbi, et natura humana, quæ non sunt homogenea, ut constat; ergo, terminus resultans non erit persona. Respondet negando maiorem, et falsa ostenditur in compositione ex linea et punctis, et similibus. Solum ergo sequitur personam non eodem modo venire in compositionem, et resultare ex compositione; componit enim ut simplex, et subsistens in sola natura divina; resultat autem composita, et in duplice natura subsistens.

ARTICULUS V.

Utrum sit facta aliqua unio animæ et corporis in Christo?

1. *Ad quintum sic proceditur.* Videtur quod in Christo non fuerit unio animæ et corporis. Ex unione enim animæ et corporis in nobis causatur persona vel hypostasis hominis. Si ergo anima et corpus fuerunt in Christo unita,

¹ Inf. q. 46, art. 4, corp. Et 3, d. 6, q. 3, art. 4, et 4 contr., c. 37 et 41. Et op. 2, cap. 225.

hypostasis seu persona, sed advenit ipsum coniunctum personæ, seu hypostasi præexistenti. Nec propter hoc sequitur quod sit minoris efficacie unio animæ et corporis in Christo quam in nobis, quia ipsa conjunctio ad nobilior non admittit virtutem aut dignitatem, sed auget; si- cut anima sensitiva in animalibus constituit speciem, quia consideratur ut ultima forma, non autem in hominibus, quamvis in nobis sit virtuosior et nobilior; et hoc propter adjunctionem ulterioris et nobilioris perfectionis, scilicet animæ rationalis, ut etiam supra dicunt est¹.

2. *Præterea, ex unione animæ et corporis constituitur natura humanae speciei.* Damascenus autem dicit in 3 lib., quod in Domino Jesu Christo non est communem speciem accipere². Ergo in eo non est facta anima et corporis unio.

3. *Præterea, anima non conjungitur corpori, nisi ut vivificet ipsum; sed corpus Christi poterat vivificari ab ipso Verbo Dei, quod est fons et principium ritus.* Ergo in Christo non fuit unio animæ et corporis.

Sed contra est, quod corpus non dicitur animatum nisi ex unione animæ. Sed corpus Christi dicitur animatum secundum illud, quod Ecclesia³ cantat: *Animatum corpus sumens, de Virgine nasci dignatus est.* Ergo in Christo fuit unio animæ et corporis.

Respondeo dicendum⁴, quod Christus dicitur homo univoce cum aliis hominibus, utpote ejusdem speciei existens, secundum illud Apostoli, Philip. 2: *In similitudinem hominum factus.* Pertinet autem ad rationem speciei humanae, quod anima corpori uniatur; non enim forma constituit speciem, nisi per hoc quod fit actus materiae, et hoc est ad quod generatio terminatur, per quam natura speciem intendit. Unde necesse est dicere, quod in Christo fuerit anima corpori unita, et contrarium est hereticum, utpote derogans veritati humanitatis Christi.

Ad primum ergo dicendum, quod ex hac ratione moti videntur illi, qui negaverunt unionem animæ et corporis in Christo, ne per hoc, scilicet, cogarentur personam novam vel hypostasim in Christo inducere; quia videbant quod in puris hominibus ex unione animæ ad corpus constituitur persona. Sed ideo in puris hominibus accidit, quia anima et corpus sic in eis conjuguntur, ut per se existant. Sed in Christo uniuntur ad invicem, ut adjuncta alteri principaliori, quod subsistit in natura ex eis composita; et propter hoc ex unione animæ et corporis in Christo non constituitur nova

¹ Art. 2 et 3 præced.

² Lib. 3 Orthod. fid., c. 3, circa med.

³ In festo Circonc. Domini, in Laudibus.

⁴ 3 d., 2 q., a. 3, q. 3, et d. 7, q. 1, art. 4, c. princ.

¹ Art. 2 hujus q., ad 2.

² Citatum in arg.

³ Ut patet in Arist., 1 Met., text. 6, et 2, per multos textus.

⁴ Lib. 3, c. 11.

⁵ Ibid.

tendit. Unde subdit: Neque enim generatus est, neque unquam generabitur alius Christus, ex deitate et humanitate, in deitate et humana-
itate Deus perfectus, idem et homo per-
fectus.

Ad tertium dicendum, quod duplex est prin-
cipium vitæ corporalis. Unum quidem effecti-
vum, et hoc modo Verbum Dei est principium
omnis vitæ. Alio modo est aliquid principium
vitæ formaliter; cum enim vivere viventibus
sit esse (ut dicit Philosophus, 2 de Anima¹),
sicut unumquodque formaliter est per formam
suam, ita corpus vivit per animam, et hoc
modo non ponitur corpus vivere per Verbum,
quod non potest esse corporis forma.

COMMENTARIUS.

Hic articulus videtur præter ordinem hoc
loco insertus, potius enim spectabat ad q.
quartam et quintam, ubi de veritate assumptæ
humanitatis tractandum est, hæc enim unio
animæ cum corpore ad veritatem humanitatis
ipsius maxime pertinet. Ibi etiam disputat D.
Thomas an in Christo vera anima fuerit, ve-
rumque corpus; non poterat ergo juxta or-
dinatum methodum definiri, has partes in illo
convenisse, nisi extitisse quidem in eodem
primum ostenderetur. Prius enim est esse
quam uniri. Igitur D. Thomas scilicet quasi
oblata occasione hoc loco movit quæstionem
hanc, tum quia de compositione personæ
Christi disputabat, ad quam explicandam hæc
compositio animæ et corporis pertinere vide-
batur; tum etiam quia Magister, dist. 6, dum
ageret de modo unionis ipsius, inter alias
sententias refert illam, quæ, ut in Christo
unitatem personæ salvaret, ex anima et cor-
pore compositionem negabat, quam non ut
hæresim, sed ut opinionem Magister retulit;
quare arrepta occasione, D. Thom. et discutit
opinionem hanc, et illam non opinionem,
sed hæresim vocat, ut fuit revera etiam Ma-
gister temporibus, quidquid ibidem Scot.
existimet, quæstione tertia, utpote cum ve-
ritatem incarnationis prorsus everteret; quod
evidenter D. Thomas ostendit in articulo, cu-
jus littera clarissima est. Solutiones etiam
argumentorum eamdem doctrinam con-
tinent, quæ inter solvenda argumenta articuli
secundi et tertii data est, et ideo circa hanc
litteram non oportet amplius immorari. De
re autem ipsa dicemus infra disputatione

15; sed locus Damasceni, qui a D. Thoma
tractatur in argomento secundo, cum solu-
tione, sufficienter expositus supra est, art. 1;
quæ vero Cajetanus notat, necessaria non ar-
bitror. Denique de illa quæstione, quam hic
etiam D. Thomas definit, Christum scilicet
esse univoce hominem nobiscum, dicemus
q. 16.

ARTICULUS VI.

Utrum natura humana fuerit unita Verbo Dei
accidentaliter.

1. Ad sextum sic proceditur. Videtur, quod
humana natura fuerit unita Verbo Dei acci-
dentaliter. Dicit enim Apostolus, Philippiens.
2, de Filio Dei, quod habitu inventus est ut
homo. Sed habitus accidentaliter advenit ei
cujus est; sive accipiatur habitus, prout est
unum de decem prædicamentis, sive prout est
species qualitatis. Ergo humana natura acci-
dentaliter unita est Filio Dei.

2. Præterea, omne, quod advenit alicui post
esse completum, advenit ei accidentaliter; hoc
enim dicimus accidentis, quod potest et adesse et
abesse alicui præter subjecti corruptionem. Sed
natura humana advenit ex tempore Filio Dei,
habenti esse perfectum ab æterno. Ergo ad-
venit ei accidentaliter.

3. Præterea, quidquid non pertinet ad na-
turam seu essentiam alicujus rei, est accidentis
ejus; quia omne quod est, aut est substantia,
aut accidentis. Sed humana natura non pertinet
ad essentiam vel naturam divinam Filii Dei,
quia non est facta unio in natura, ut supra
dictum est¹. Ergo oportet quod natura humana
accidentaliter Filio Dei advenerit.

4. Præterea, instrumentum accidentaliter
advenit. Sed humana natura in Christo fuit
divinitatis instrumentum. Dicit enim Damas-
cen., in 3 libro², quod caro Christi instru-
mentum divinitatis existit. Ergo videtur, quod
humana natura fuerit Filio Dei unita acci-
dentaliter.

Sed contra est, quod illud, quod accidentaliter
prædicatur, non prædicat quid, sed quantum,
vel quale, vel aliquo alio modo se habens.
Si ergo humana natura accidentaliter
adveniret, cum dicitur: Christus est homo, non
prædicaretur quid, sed quale, aut quantum,

¹ Art. 1 hujus quæstionis.

² Lib. 3 Orthod. fidei, c. 15, post. med.

¹ Text. 37, t. 2.

aut aliquo alio modo se habens. Quod est contra
decretalem Alexandri Papæ dicentis: Cum
Christus sit perfectus Deus, et perfectus ho-
mo, qua temeritate audent quidam dicere,
quod Christus secundum quod est homo, non
est quid?

Respondeo dicendum, quod ad hujus quæ-
tionis evidentiam sciendum est, quod circa
mysterium unionis duarum naturarum in
Christo, duplex hæresis insurrexit. Una qui-
dem confundentium naturas, sicut Euty-
chetis et Dioscori, qui posuerunt, quod ex
duabus naturis est constituta una natura, ita
quod constentur Christum esse ex duabus na-
turis, quasi ante unionem distinctis; non au-
tem in duabus naturis, quasi post unionem na-
turarum distinctione cessante.

Alia vero fuit hæresis Nestorii et Theodori
Mopsuesteni, separantium personas; posuerunt
enim aliam esse personam Filii Dei et filii ho-
minis, quas dicebant sibi invicem esse unitas.
Primo quidem secundum inhabitacionem; in
quantum, scilicet, Verbum Dei habitavit in illo
homine, sicut in templo. Secundo per unitatem
affectionis, quantum, scilicet, voluntas illius
hominis est semper conformis voluntati Verbi
Dei. Tertio, secundum operationem, prout,
scilicet, dicebant hominem illum esse Verbi
Dei instrumentum. Quarto, secundum dignita-
tem honoris, prout omnis honor, qui exhibetur
Filio Dei, coexhibetur filio hominis, propter
conjunctionem ad Filium Dei. Quinto, secun-
dum æquivationem, id est communicationem
nominum, prout, scilicet, dicimus illum hominem
esse Deum et Filium Dei. Manifestum est
autem istos omnes modos accidentalalem unio-
nem importare. Quidam autem posteriores ma-
gistris, putantes se has hæreses declinare, in
eas per ignorantiam inciderunt. Quidam enim
eorum concesserunt unam Christi personam,
sed posuerunt duas hypostases, sive duo supposi-
ta, dicentes hominem quemdam compositum
ex corpore et anima a principio suæ concep-
tionis, esse assumptum a Dei Verbo. Et hæc est
prima opinio quam Magister ponit in 6 dist.,
3 lib. Sententiarum. Alii vero, volentes ser-
vare unitatem personæ, posuerunt Christi uni-
tam non esse corpori unitam; sed hæc duo
separata ab invicem, esse unita Verbo acciden-
taliter, ut sic non cresceret numerus personarum.
Et hæc est tertia opinio quam Magister
ibidem ponit. Utraque autem harum opinio-
num incidit in hæresim Nestorii. Prima qui-
dem, quia idem est ponere duas hypostases, vel
duo supposita in Christo, quod ponere duas

¹ Art. 3 hujus quæst.

² Habetur in Synod. II Const., can. 4.

³ Habetur in Con. II Constant., can. 4.

⁴ Lib. 3 Sent., d. 6.

⁵ Lib. 3 Orth. fid., c. 26.